

SNART SKOLEFRI OG SNØ!

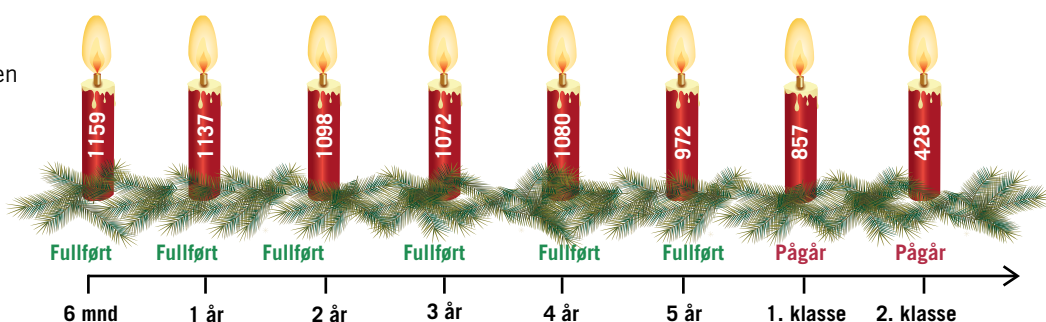
Vi skriver desember – og det er igjen tid for en kort oppsummering av forskningsåret som har gått. For oss som jobber i *Barns sosiale utvikling* har aktivitetsnivået vært høyt også gjennom 2014 - og vi kan nok engang se tilbake på et produktivt og godt år. For dere der ute som er selve grunnlaget for vår aktivitet, er også året straks på hell. Og for første gang er absolutt alle barna som deltar i prosjektet skolebarn – og vil få en velfortjent skoleferie – enten de nå er halvveis gjennom 1., 2. – eller 3. klasse.

Barna vokser, og det gjør også omfanget av spennende data og størrelsen på prosjektets nasjonale og internasjonale samarbeidspartnere. Når det gjelder datainnsamlingen, har vi nå fullført all aktivitet i barnehagene, og vil fortsette det gode samarbeidet med skolene i tiden som kommer. Tallenes tale, som fremkommer av illustrasjonen til høyre, er fortsatt klar og gledelig; både foreldre og lærere bidrar i stort monn til at vi kan opprettholde vår høye svarprosent. Vi har sagt det før, og vi sier det igjen; dette er av uvurderlig betydning for kvaliteten på den kunnskapen som fremkommer gjennom prosjektet – så TUSEN TAKK for all god og viktig innsats! Som dere jo vet har vi en foreløpig pause i datainnsamlingen etter intervjuene i 2. klasse. Men vi vil søke om nye midler for å kunne følge barnas videre utvikling gjennom siste del av barneskolen, og vi håper at dette vil la seg gjøre.

I tidligere Nyhetsbrev har dere blitt presentert for flere av de fagpersonene som vi samarbeider med omkring ulike temaer knyttet til barns sosiale utvikling. Denne gangen kan dere blant annet lese mer om doktorgradsarbeidet til Hilde Dehnes Hogsnes ved Høgskolen i Buskerud og Vestfold, som handler om hvordan barna selv opplever overgangen fra barnehage til skole og sfo. Dere får også møte Kyle DeMeo Cook fra Boston i USA, som skal studere likheter og forskjeller i hvordan overgangen mellom barnehage og skole er i Norge og i USA. Mens vi i Norge er opptatt av å tilrettelegge for at alle barn skal få en trygg og god start på skoleløpet (bl.a. gjennom nasjonale styringsdokumenter som understreker betydningen av at barnehagen

Foreldreintervjuer per 1. desember 2014

Lærerskjemaer per 1. desember 2014

og skolen samarbeider og at overgangsprosessen skal foregå i nært samarbeid med barnets foresatte), er det amerikanske systemet langt mer forskjelligartet, der prosessen rundt overgangen gjerne varierer fra stat til stat. Det er derfor interessant å studere det norske systemet sett med «amerikanske briller», og å kunne overføre viktige erfaringer fra en kontekst der vi søker å tilrettelegge for at alle barn skal ha de samme gode betingelsene.

Vi ønsker dere en riktig GOD JUL!

FØRJULSFLAKS!

Familien Øverland i Rjukan kan nok se frem til en ekstra pakke eller to under juletreet i år. De ble nemlig de heldige vinnerne av årets lotteri, noe som Jorunn Øverland beskriver som helt uvirkelig.

– Dette er en utrolig hyggelig overraskelse! Jeg har jo visst om det, men det har liksom ikke falt meg inn at vi kunne vinne, vi pleier ikke å vinne noe i denne skalaen, sier hun når hun får overlevert det glade budskap av Janne C. Larsen – som er vår intervjuer i Tinn. Jorunn forteller videre at de har nok av ting å bruke pengene på. Familien pusser for tiden opp huset, og ikke minst har de nettopp fått en liten gutt. – Det blir som en bursdagsgave for hele familien, dette her. Det er storesøster Sarah Isabell som er med i *Barns sosiale utvikling*, og Jorunn forteller at hun både som forelder og fagperson synes det er spennende å delta i prosjektet. Hun jobber nemlig selv med barn, og dette gjør at hun mener det er ekstra viktig å bidra. – Jeg ser frem til fortsettelsen, og ikke minst til å få vite mer om resultatene fra forskningen, avslutter en glad og fornøyd Jorunn.

Har dere husket å vurdere om dere vil samtykke til at vi kobler informasjon fra *Barns sosiale utvikling* med kartleggingsprøvene fra de første skoleårene? Hvis ikke, håper vi dere vil vurdere dette og i så fall sende inn samtykkeerklæringen!

Ta kontakt hvis dere lurer på noe: Görel Eriksson Bringedal, e-post: g.e.bringedal@atferdssenteret.no, tlf. 915 27 428

BETYDNINGEN AV STIMULERING I FAMILIEN OG I BARNEHAGEN

Vi som jobber med *Barns sosiale utvikling* er stolte og glade for at Norges Forskningsråd nok en gang har støttet prosjektet vårt – denne gangen med 6 mill. kroner over 3 år. Vår søknad var i hard konkurranse med mange andre gode prosjekter. Kombinasjonen av unike og verdifulle data, viktige og samfunnsnyttige problemstillinger, og en sterk forskergruppe, var utslagsgivende for at vi fikk denne bevilgningen. Vi skal bruke pengene til å videreføre arbeidet med observasjonene av foreldre og barn i samspill- og lekesituasjoner ved 2- og 3 års alder.

Dette skal vi undersøke:

- ▶ Hva er det foreldre gjør i samspill og lek med barna sine som kan hjelpe barna til å trives, faglig og sosialt, når de begynner på skolen?
- ▶ Kan foreldre gjennom samspill og lek hjelpe barn som ved tidlig alder strever – språklig og/eller sosialt – til å være bedre forberedt på den nye hverdagen som møter dem ved skolestart?
- ▶ Kan barnehagen være en støtte for barn som strever?

Barns ferdigheter utvikles gjennom et samspill mellom hjemmemiljøet og miljøet i barnehagen. Det finnes relativt mye internasjonal forskning som omhandler betydningen av tidlig stimulering for barns språkutvikling og tidlige lese- og skrive-

ferdigheter. Vi har imidlertid lite kunnskap om hvordan slik stimulering kan påvirke utvikling av førmatematiske ferdigheter, og mer overordnet hvordan barn fungerer på skolen. Dataene fra *Barns sosiale utvikling* gir oss mulighet til å studere dette, og dermed bidra til viktig kunnskapsutvikling på området. Vi planlegger å koble informasjon fra foreldre og lærerne med resultater fra de obligatoriske og frivillige kartleggingsprøvene som finner sted i første klasse. Resultatene vil være relevante både for utvikling av politikk og for praksisfeltet. De vil også kunne ha mer direkte betydning for småbarnsforeldre idet vi vil få mer kunnskap om hvordan hverdagsaktiviteter i familien kan bidra positivt til barns fungering på skolen.

Prosjektet er et samarbeid mellom forskere i *Barns sosiale utvikling*, og internasjonale eksperter. Fra Atferdssenteret deltar prosjektleder Henrik Daae Zachrisson, Kristin B. Nordahl som har hovedansvar for administrasjon av observasjonskoding, samt Ane Nærde og Eric Dearing (som også jobber ved Boston College). Vi skal i tillegg ansette en ny forsker som skal arbeide spesielt med prosjektet. Medarbeidere er Beth Casey, Boston College, Margareth Tresh Owen, University of Texas at Dallas og Thomas Moser, Høgskolen i Buskerud og Vestfold.

THE TRANSITION TO SCHOOL IN NORWAY AND THE U.S.

Norway's universal access to child care makes studying your country's systems very interesting for Americans who have not been able to pass similar comprehensive policies. As an education researcher and child policy advocate in the U.S., I have been privileged to learn more about Norway and your education system through the BONDS¹ study. My past experiences include working as an advocate for universal preschool education in the state of Massachusetts and as a researcher working directly with policymakers to use research to inform their decisions.

As a doctoral student at Boston College, my current research interests include studying the transition children, families and teachers face as children move from early childhood programs to schools. In the U.S., both

early childhood and school practices vary a lot by the location a child and family lives making this an exciting and challenging topic to study. Norway's universal access to high-quality center-based preschool programs presents a unique opportunity to explore how day-care centers and schools work together to support the transition to school, and the BONDS study has collected important and rich information about children, families, centers and schools that allows me to study this topic.

My family and I had the pleasure to visit Oslo last summer to learn more about Norway and your systems. I had the great opportunity to work directly with researchers at Atferdssenteret to learn more about the BONDS study and data and even got to visit a day-care center. Through this

collaboration, our hope is to gain a better understanding of how transitions are working in Norway to be able to provide insights that help improve the transition to school in both Norway and the U.S. Thank you for making this possible and we look forward to sharing our findings!

Kyle DeMeo Cook

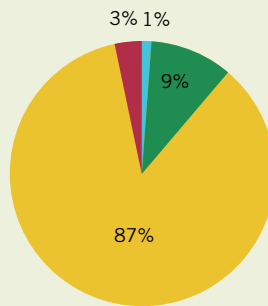
1. BONDS er den engelske forkortelsen for *Barns sosiale utvikling*.

LEKSER TIL NYTTE ELLER BESVÆR?

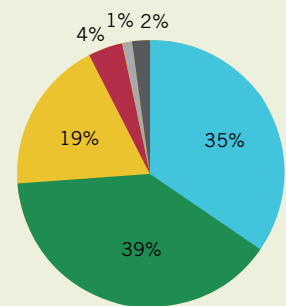
Debatten omkring betydningen av lekser for barns læring og skoleprestasjoner har igjen blusset opp. I dag er det opp til hver enkelt grunnskole å avgjøre om de skal gi elevene lekser eller ikke – noe de aller fleste gjør. Det er imidlertid store individuelle forskjeller mellom hvor mye tid elevene bruker til lekser. Videre plikter kommunene å tilby elever på 1.-4. årstrinn i den offentlige grunnskolen gratis leksehjelp.

Det er flere som stiller spørsmål ved om det overhodet er nødvendig å gi barn i grunnskolen lekser. Lederen for Foreldreutvalget i grunnsopplæringen (FUG), som representerer foreldrene i norsk grunnskole – argumenterte nylig for at barn bør få slippe - bl.a fordi lekser kan forsterke de sosiale forskjellene i skolen. Dette er vår nåværende Kunnskapsminister uenig i, idet han mener at lekser gitt på riktig måte gir mer læring. Engasjementet rundt dette temaet er stort, og meningene delte. Her presenterer vi svar fra lærerne til omtrent 700 av «våre» 1-klassinger når det gjelder ulike forhold omkring lekser. Kort oppsummert virker det som om mange av barna gjør lekser og at de aller fleste trives med det. Langt de fleste skolene gir også leksehjelp ved dette alderstrinnet.

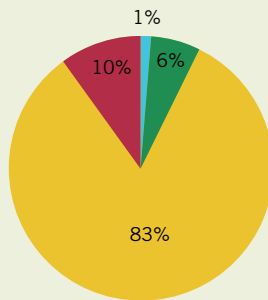
Gjør eleven lekser?

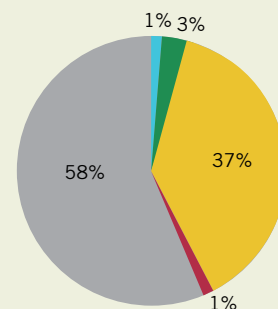
Eleven liker å gjøre lekser

Hvor ofte gir skolen tilbud om organisert leksehjelp på dette klassetrinnet?

Hvis leksehjelp tilbys: Pleier eleven å benytte dette?

BARNES ERFARINGER MED KONTINUITET OG DISKONTINUITET I OVERGANGEN FRA BARNEHAGE TIL SKOLEFRITIDSORDNING OG SKOLE

Av: Hilde Dehnes Hogsnes

I prosjektet *Barns erfaringer med kontinuitet og diskontinuitet i overgangen fra barnehage til skolefritidsordning og skole*, har jeg gjennom et såkalt feltarbeid fulgt 15 barn fra tre ulike barnehager til tre ulike skoler og skolefritidsordninger (sfo) i en kommune i Sør-Norge. (Ingen av barna deltar i prosjektet *Barns sosiale utvikling*). Et sentralt spørsmål for studien var hvordan barna selv kan erfare kontinuitet og diskontinuitet i disse overgangene, og barnas egne fotografier fra de ulike institusjonene ble brukt som utgangspunkt for observasjoner og samtaler.

Resultatene viste at barna både erfarte kontinuitet og diskontinuitet i overgangene og mens de forventet noe nytt når de begynte på sfo og skole, søkte de samtidig etter sammenhenger. Barna brukte erfaringer de hadde med seg fra barnehagen til å orientere seg i det nye miljøet, som kunne knyttes til fysiske, sosiale og

faglige forhold. Dette viser betydningen av at barn får gjøre seg kjent med rom og materiell i sfo og skole, at de får beholde og etablere kontakt med venner før skolestart, og at de får møte et innhold og arbeidsmåter som de kjenner til.

Det er utfordrende å få til et samarbeid mellom barnehage, sfo og skole der barn kan erfare denne type kontinuitet i innhold og arbeidsmåter. Mens kommunikasjonen i stor grad handler om å overføre *skriftlig* informasjon fra barnehage til skole, er det viktig at de ansatte i sfo og skole får kunnskap om hvilke *forventninger* barna har til den nye hverdagen og hvilke *erfaringer* de bringer med seg fra barnehagen. Det er også viktig at barnehagene kjenner til skolens pedagogiske miljø og at de lar barna få mulighet til å gjøre seg kjent før skolestart. Resultatene fra prosjektet understreker betydningen av dialog på tvers av institusjonene der både barn og foreldre

er inkludert, og der de ulike partene kan møtes ansikt til ansikt.

Utvikling av gode overgangspraksiser der barn får mulighet til å erfare kontinuitet, fordrer samarbeid og dialog rundt felles interesser. I denne studien kunne barnas forventninger og intensjoner ses i lys av erfaringer fra barnehagen knyttet til lekeinnhold, hverdagsaktiviteter og rutiner, og til ulike prosjekter som for eksempel bokprosjekter og natur- og miljøprosjekter. Et reelt samarbeid rundt lekemiljø, hverdagsaktiviteter og prosjekter kan dermed bidra til at barna får erfare fysisk, sosial og faglig kontinuitet i overgangen, og at de får overført sin kompetanse fra barnehagen til sfo og skole. Slikt samarbeid og dialog vil samtidig kunne utfordre de kulturelle grensene mellom institusjonene og bidra til å utvikle fleksible og gode overgangspraksiser for barna. I dette arbeidet må barnas og alle berørte parter kompetanse verdsettes.

TUSEN TAKK FOR INNSATSEN!
Vi ønsker dere alle en GOD JUL
og et GODT NYTT ÅR!